

Aanvullende onderbouwing advies bevers

Oude Wiel te Wamel

Notitie van de Zoogdierverseniging

Datum	11-10-2022
Projectnummer	2022.010F
Projectnaam	Advies bevers Oude Wiel te Wamel
Opdrachtgever	Waterschap Rivierenland
Status	Definitief
Auteur(s)	Vilmar Dijkstra
Projectleider	Vilmar Dijkstra
Kwaliteitscontrole	Maurice La Haye
Documentnummer	N2022018

1. Inleiding

In Wamel (Gemeente West Maas en Waal) hebben bevers (*Castor fiber*) zich gevestigd in het Oude Wiel. Door de droge zomer van 2022 was de waterstand dermate gezakt dat er meerdere beverholen in de oever zichtbaar werden. Het overgrote deel van de holen bevond zich aan de zijde van het wiel dat tegen de primaire waterkering aan ligt. De meeste holen zijn na het ontdekken zo snel mogelijk door waterschap Rivierenland (WSRL) nagegraven en gedicht, waarbij de Zoogdierverseniging ook aanwezig was voor de ecologische begeleiding. De Zoogdierverseniging is daarnaast ook gevraagd om een advies te schrijven hoe de primaire waterkering nu beschermd kan worden tegen nieuwe bevergraverij vanuit het Oude Wiel.

Het advies is weergegeven in notitie N2022017, 'Advies bevers Oude Wiel te Wamel' van de Zoogdierverseniging, uitgegeven op 6 oktober 2022 (Overman 2022). WSRL is in overleg gegaan met de provincie Gelderland (PG) en de Faunabeheereenheid Gelderland (FBEG) om de benodigde vergunning te regelen om de adviezen uit de eerder genoemde notitie uit te kunnen voeren. In dat advies wordt gesteld dat de bevers in het Oude Wiel te Wamel gedood dienen te worden en dat er een bever-kerend raster geplaatst moet worden om te voorkomen dat zich op korte termijn nieuwe bevers vestigen. PG en FBEG hebben om een nadere onderbouwing van het advies gevraagd en wel op de volgende punten:

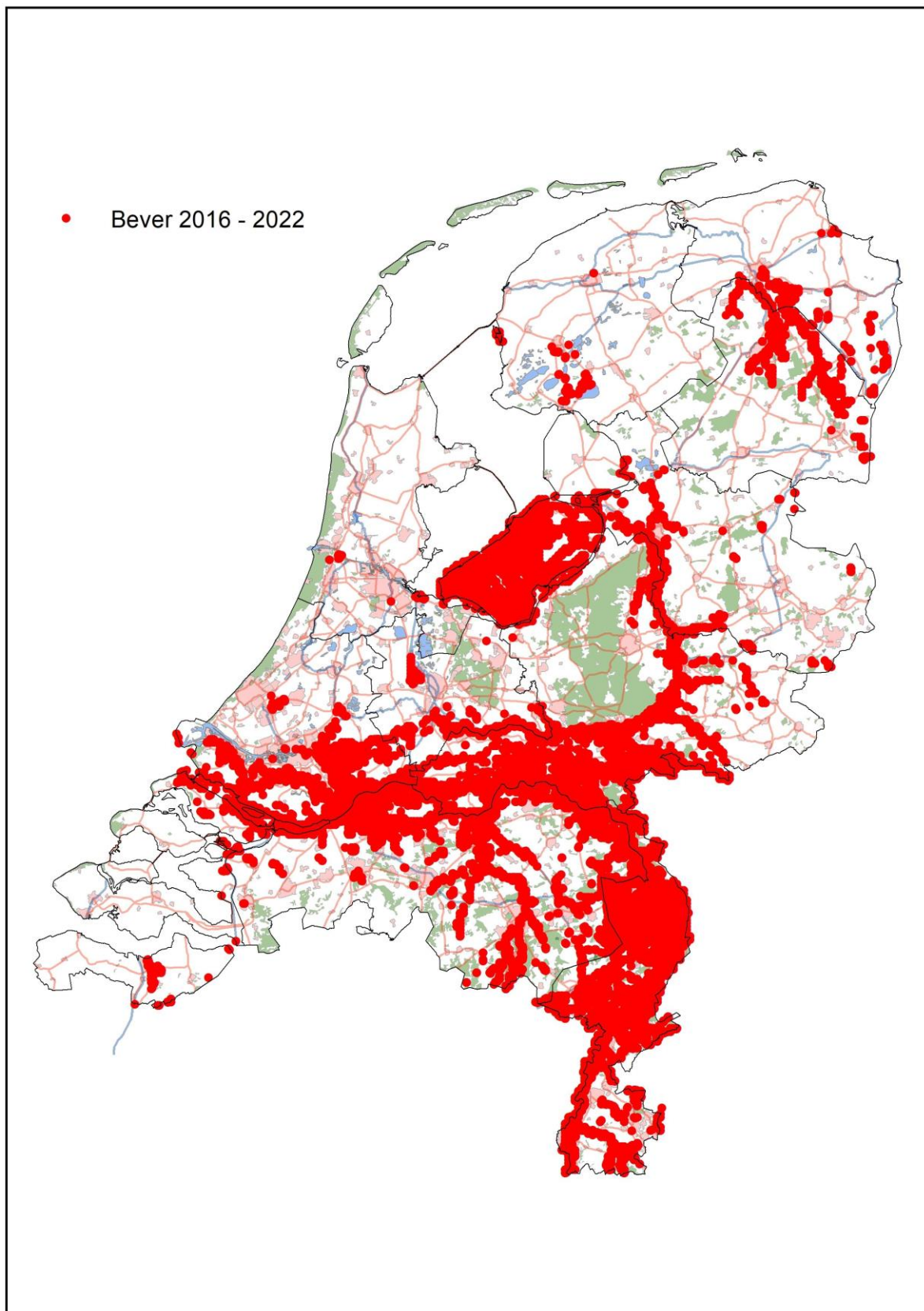
1. Hoe ziet de huidige verspreiding van bevers in de Provincie Gelderland eruit?
2. Hoe gaat het met de bever? Huidige aantallen bevers in de Provincie Gelderland en de verwachting voor de komende paar jaar (qua groei en verspreiding van de populatie).
3. Zijn er nog geschikte leefgebieden binnen de Provincie Gelderland waar de bevers heen verplaatst kunnen worden?
4. Zo ja, is dit gewenst? Als dit niet gewenst is, dan graag een ecologische onderbouwing waarom het verplaatsen van de bevers bij Wamel naar een ander gebied binnen de Provincie niet gewenst is.

Onderstaand worden deze vragen beantwoord.

2. Beantwoording van de vragen

2.1. Huidige verspreiding van de bever in Gelderland

In figuur 1 is de verspreiding van de bever weergegeven voor Nederland in de periode 2016-2022. Voor 2022 is dat beeld nog niet volledig. De gegevens zijn bijgewerkt tot 6 oktober 2022 (bron: NDFF). In deze figuur is goed te zien dat de bever in Gelderland nagenoeg in het gehele rivierengebied aanwezig is. Op dit moment is de bever bezig de aangrenzende (binnendijkse) gebieden te koloniseren.

Figuur 1. Verspreiding van de bever in Nederland in de periode 2016-2022 (stand van zaken tot 6 oktober 2022, bron: NDFP).

2.2. Hoe gaat het met de bever in Gelderland?

Op dit moment worden de gegevens over de aantallen bevers in Gelderland voor 2022 nog bewerkt (Dijkstra in preparatie). Wel is er een schatting van het aantal bevers van minimaal één jaar oud in 2021 (Dijkstra 2021). Daaruit komt naar voren dat er in het voorjaar van 2021 in de provincie Gelderland ongeveer 900 tot 1.100 bevers leven van minimaal één jaar oud. Gezien de geschikte leefgebieden in Gelderland waar nog geen bevers voorkomen, is de verwachting dat de verspreiding en de aantallen nog verder zullen toenemen.

2.3. Zijn er nog geschikte gebieden in Gelderland waar bevers naartoe kunnen worden verplaatst?

In Gelderland zijn nog verschillende gebieden waar een geschikt leefgebied aanwezig is, maar nog niet overal bevers aanwezig zijn. Daarbij moet gedacht worden aan de Gelderse Vallei, het gebied tussen de Veluwe en Randmeren, het gebied tussen de Veluwe en de IJssel en het gebied ten oosten van de IJssel. De bever begint deze gebieden te koloniseren als gevolg van de groei van de beverpopulatie in het rivierengebied.

2.4. Is het verplaatsen van bevers naar geschikte gebieden in Gelderland wenselijk?

Naar mening van de Zoogdiervereniging is het onwenselijk om bevers te verplaatsen naar andere gebieden binnen Gelderland. Daarvoor zijn een aantal redenen:

1. De risico's die momenteel bij Wamel spelen zijn dusdanig ernstig (destabilisering van de primaire waterkering), dat de bevers zo snel mogelijk verwijderd moeten worden om zo spoedig mogelijk de primaire kering te kunnen herstellen. De primaire kering blijft dit hoogwaterseizoen kwetsbaarder dan anders door alle ingrepen die hebben plaats gevonden en nog gaan plaatsvinden om de graverij van de bevers te herstellen. Hoe langer deze werkzaamheden gaan duren hoe groter de kwetsbaarheid wordt. Indien er deze winter een fors hoogwater komt, dan is de waterveiligheid niet gegarandeerd en zijn de potentiële effecten niet te overzien. Haast is dus geboden!
2. Het voorbereiden voor het verplaatsen, de verplaatsing zelf en de voorbereidingen op de -nog te zoeken- locatie waar de bevers weer worden uitgezet, gaat veel tijd vergen. Of we die tijd hebben, kan alleen achteraf worden beoordeeld. We adviseren dringend om dit risico niet te gaan lopen.
3. Het gebied waar de bevers naar verplaatst gaan worden, gaat op termijn vanzelf worden bereikt door bevers. Het verplaatsen van de bevers zal andere bevers de kans ontnemen om op natuurlijke wijze door middel van dispersie een eigen territorium te kunnen bemachtigen.
4. Verplaatsing van bevers naar andere gebieden zal ervoor zorgen dat andere gebieden sneller verzadigd zullen raken.
5. De gebieden die geschikt zijn om naar te verplaatsen vanuit habitatkwaliteit, kenmerken zich door een (vrij) intensief medegebruik door menselijke activiteiten. De ervaring leert dat vroeg of laat conflicten ontstaan tussen bevers en menselijke belangen.
6. Partijen die schade ondervinden als gevolg van de actieve verplaatsing zouden partijen die de verplaatsing hebben uitgevoerd, of verordonneerd, kunnen aanklagen om de schade te verhalen. Bovendien kan het maatschappelijke draagvlak voor de bever worden geschaad als telkens bevers worden verplaatst en daardoor problemen elders sneller optreden.
7. Door de bevers niet te verplaatsen, is er in het gebied waar nu nog ruimte is meer tijd beschikbaar om problemen, die gaan ontstaan als bevers er zich gaan vestigen, via risicoanalyses in kaart te brengen. Die tijd kan dan gebruikt worden om deze problemen proactief op te lossen. Dat gaat tijd en geld kosten. Door de bevers niet te verplaatsen is die tijd en een deel van het geld beschikbaar om de problemen via een risicoanalyse in kaart te brengen en via een bepaalde prioritering op te lossen.

3. Afsluitende opmerkingen

Het advies om de bevers in de Oude Wiel te doden wordt door de Zoogdiervereniging gezien als laatste optie om de soort op lange termijn te behouden en effectief om te gaan met (beperkte) middelen zoals tijd en geld. In dit geval is tijd een heel belangrijke factor vanwege de waterveiligheid en zijn oplossingen waarbij de bevers aanwezig kunnen blijven erg kostbaar. Als de geplande dijkverzwaring wordt gestart (op zijn vroegst in 2027) zijn er voldoende middelen vanuit het hoogwaterprogramma van de overheid, om de situatie dusdanig op te lossen dat bevers geen schade kunnen veroorzaken als ze ervoor kiezen zich opnieuw in de Oude Wiel te vestigen.

Omdat dit de eerste keer zal zijn dat er in Gelderland bevers gedood gaan worden, kan de Zoogdiervereniging zich voorstellen dat dit gevoelig ligt. Overigens worden er sinds 2017 al jaarlijks bevers gedood in Limburg, dus mogelijk zal het minder teweeg brengen dan gedacht. Het doden van de bevers in Wamel zal geen enkel effect hebben op de beverpopulatie in Gelderland of in Nederland. In 2016 is al geconstateerd dat de beverpopulatie in Nederland in een Gunstige Staat van Instandhouding verkeert (Jansman *et al.* 2016). De beverpopulatie in Gelderland is inmiddels ook dusdanig groot dat het doden van de bevers in Wamel ook geen effect zal hebben op de nog steeds groeiende Gelderse beverpopulatie.

Tenslotte moet bedacht worden dat door het verplaatsen van bevers de groei van de beverpopulatie nog verder zal versnellen, waardoor eerder conflictsituaties ontstaan en wordt ook eerder de situatie bereikt, waarbij ook op andere locaties bevers gedood moeten gaan worden.

De Zoogdiervereniging is alles overziend tot de conclusie gekomen dat er voldoende redenen zijn om in Wamel te escaleren naar het doden van de bevers.

4. Literatuur

Dijkstra, V., 2021. Monitoring bevers Habitatrichtlijngebieden in Gelderland. Tussenrapport 2020/2021. Rapport 2021.17. Zoogdiervereniging, Nijmegen.

Jansman, H.A.H., G.A. de Groot, M.E.A. Broekmeyer & D.R. Lammertsma, 2016. Status Bever in Nederland. Kaders om te komen tot bevermanagement. Wageningen Environmental Research (Alterra), Wageningen.

Overman, W., 2022. Advies bevers Oude Wiel te Wamel. Notitie N2022.017. Zoogdiervereniging, Nijmegen.